
ДО ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА ЯК ЕФЕКТИВНОГО ЗАСОБУ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ

Владислав КАРЕЛІН

Формування сильної та водночас цивілізованої правової держави завжди потребуватиме розв'язання великої кількості проблемних питань, пов'язаних із запобіганням окремим видам кримінальних правопорушень (проступків та злочинів). Звісно ж, не є винятком і така сфера функціонування, як належна організація запобігання корупційним кримінальним правопорушенням, що, до речі, зумовлюється як процесами, що відбуваються в Україні, так і у світі. Корупція є однією з найнебезпечніших загроз правам людини, демократії, правопорядку, чесності та соціальній справедливості, вона перешкоджає економічному розвитку та загрожує належному і справедливому функціонуванню як держави та суспільства загалом, так і підприємствам, установам, організаціям. Саме розв'язання проблеми корупції є одним із пріоритетних напрямів розвитку держави. Слід зазначити, що ефективним засобом протидії корупції, яка набуває загрозливих масштабів в українському суспільстві є надточний науково-технічний прилад гласного використання – поліграф.

Поліграф (polygraph – детектор брехні) є різновидом психофізіологічної апаратури і комплексною багатоканальною апаратною методикою реєстрації змін психофізіологічних реакцій людини у відповідь на пред'явлення за спеціальною схемою певних психологічних стимулів. Аналіз змін, що відбуваються в процесі опитування за допомогою поліграфа, дає змогу одержувати необхідну орієнтувальну інформацію та виявляти ту, яку людина приховує. Сучасні поліграфи скла-

даються з ноутбука, на екрані якого відображаються графіки, сенсорного блока для перетворення показників організму в цифровий сигнал та датчиків (зазвичай 78 штук), що прикріплюються до тестованого. Іноді для додаткового аналізу результатів використовується відеокамера або інші пристрої. Основними фізіологічними показниками, які реєструються поліграфами, є: ритм дихання, інтенсивність потовиділення, рівень кров'яного тиску. Деякі детектори здатні порівнювати напругу голосових зв'язок, фіксувати розширення капілярів, реакцію зіниць тощо [1].

Основою широкого застосування поліграфів правоохоронними органами України є Закон України “Про оперативно-розшукову діяльність”. Стаття 8 цього Закону закріплює право органів, що здійснюють ОРД, опитувати осіб за їх згодою. Відповідно, використання поліграфа трактується як різновид опитування. При цьому отримані таким чином відомості не можуть бути прийняті судами як докази у справі, а тільки служать орієнтирами для збору офіційних доказів. Силу доказів результати використання детектора брехні набувають тільки в рамках призначеної судової експертизи. Порядок її призначення та процедура здійснення в найширшому вигляді регламентовані КПК України та Законом України “Про судову експертизу”. Кримінально-процесуальний кодекс детально регламентує тільки проведення обов'язкових експертиз, у той час як факультативні експертизи можуть бути призначені на розсуд суду [2]. Призначена в рамках кримінального, цивільного та інших видів судочинства така факультативна експертиза називається, як правило, “судовою психофізіологічною експертизою з використанням поліграфа”. При цьому застосування поліграфа є лише одним з методів дослідження, що використовуються судовим експертом.

Список використаних джерел

1. Бусол О. Правові підстави застосування поліграфа в Україні. URL: http://www.nbuvip.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2097:pravovi-pidstavi-zastosuvannya-poligrafa-v-ukrajini&catid=8&Itemid=350
2. Асадчев Ю. Застосування поліграфа в Україні. URL: <http://lexliga.com/ua/novosti/primenenie-poligrafa-v-ukraine>